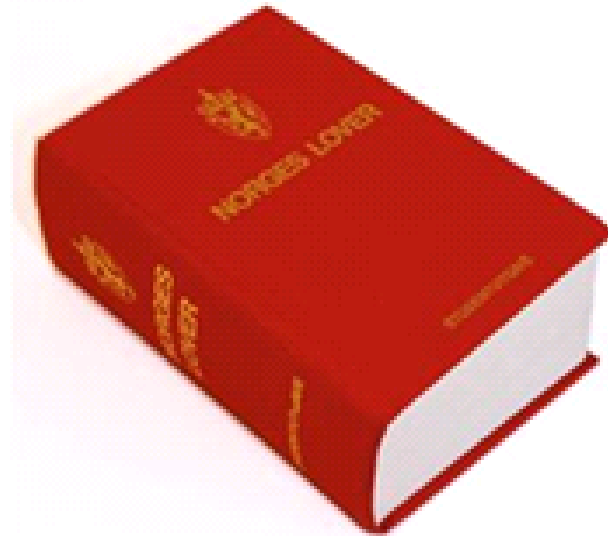




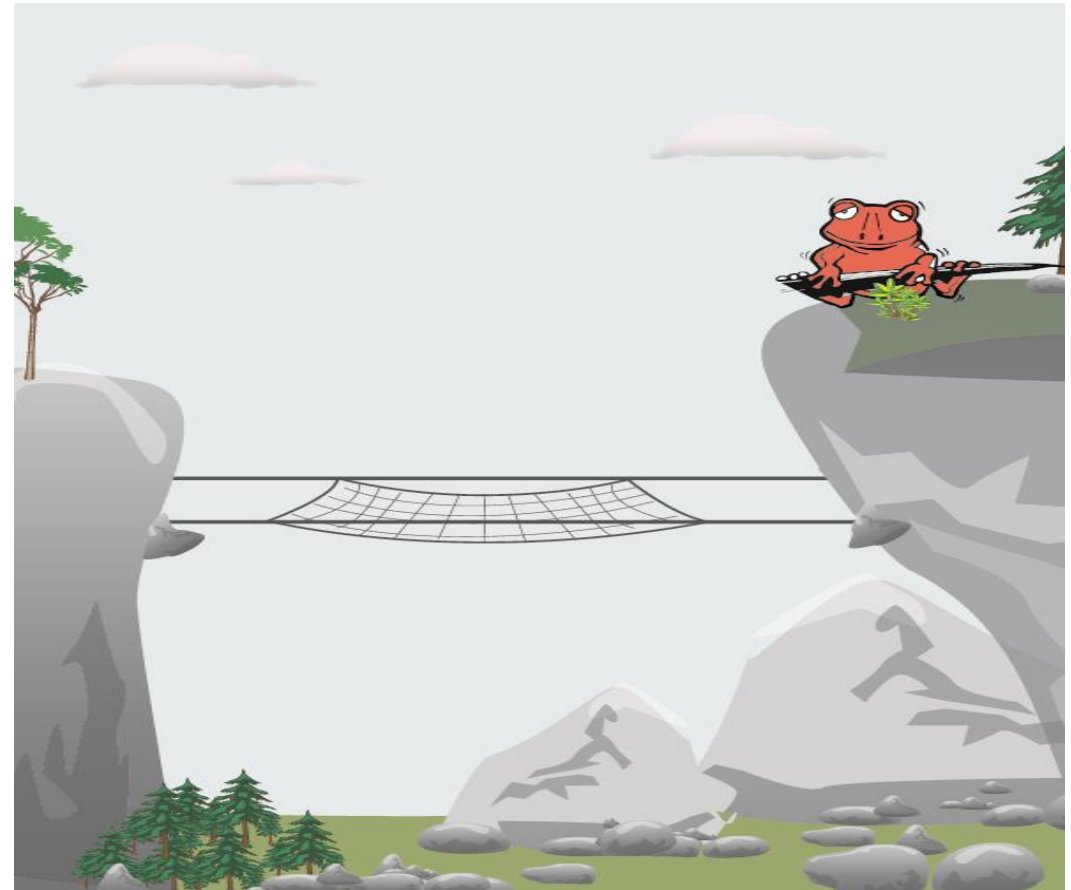
# Kapittel 1. sosialtjenestelovens formål (§ 1) og virkeområde (§ 2)





# Loven som sikkerhetsnett

- Samfunnets sikkerhetsnett
- Fange opp hjelpebehov som ikke dekkes av andre ordninger
- Behovsprøving
- Hjelp til selvhjelp





# § 1 Lovens formål

- bedre levekåra for vanskeligstilte
- bidra til sosial og økonomisk trygghet
- den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig
- fremme overgang til arbeid
- fremme sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.
- bidra til at utsatte **barn og unge** og deres familier får et helhetlig og samordna tjenestetilbud
- bidra til likeverd og likestilling
- forebygge sosiale problemer



# Om formålsbestemmelsen

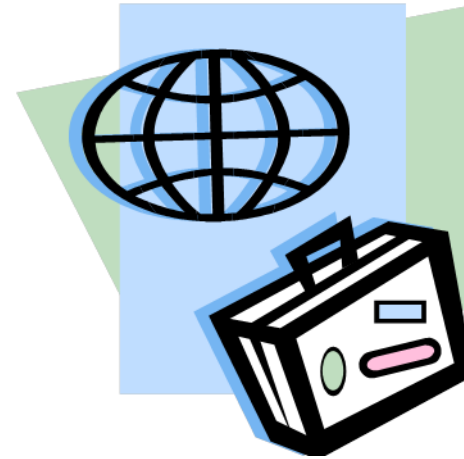
- Understreker kommunens velferdsansvar som siste sikkerhetsnett overfor vanskeligstilte
- Bestemmelsen er retningsgivende og veiledende for prioriteringer som kommunen/NAV kontoret foretar generelt innenfor sitt velferdsansvar
- Formålet i loven skal ligge til grunn for tolking av de enkelte bestemmelsene i loven
- Utøvelsen av skjønnet loven gir rom for
- Gjenspeiler grunnleggende menneskerettigheter som bl.a. er nedfelt i konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og FN's barnekonvensjon



# Lovens virkeområde

Kort gjennomgang av:

- Lovens virkeområde
- Lovlig opphold
- Fast bopel
- Forskriften- et lite overblikk
- Innhenting av opplysninger





## § 2 Lovens virkeområde

- Lovens bestemmelser gjelder for alle som oppholder seg i riket
  - Dette dreier seg om faktisk opphold i landet. Loven gjelder ikke for personer som oppholder seg i utlandet
  - (unntaket er alminnelig ferie som er avtalt se pkt 4.18.1)
- Personer med lovlig opphold og fast bopel i landet, har fulle rettigheter etter loven
- Hjemler forskrift som begrenser lovens anvendelse overfor personer som ikke er norske statsborgere og personer uten fast bopel og/eller lovlig opphold i Norge



# Lovlig opphold

- Norske statsborgere
- Gyldig oppholdstillatelse
  - Alle typer oppholdstillatelser som gjør at en person har rett til å være i Norge
- Opphold som følge av bilaterale eller multilaterale avtaler eller konvensjoner. Særlig aktuelt er EØS-avtalen og Nordisk konvensjon om sosialhjelp og sosiale tjenester
  - Nordiske borgere
  - EØS borgere:
    - Gyldig identitetskort eller pass.
    - Registreringsbevis ved opphold utover 3 eventuelt 6 mnd.
    - arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende, tjenesteyter, student eller ha tilstrekkelige midler

[www.udi.no](http://www.udi.no)



# Fast bopel

- Fast bopel handler om tilknytning til landet og **skal kun vurderes ved tvil**. For noen borgere er det ikke tvil om tilknytningen, og det er derfor ikke nødvendig med en vurdering.
- For følgende er det ikke tvil:
  - norske statsborgere
  - personer med varig/permanent bosetting (obs referanseperson)
  - nordiske borgere
  - EØS-borgere med mer enn fem år sammenhengende opphold.  
(Fulle rettigheter til sosiale tjenester)





# Lovlig opphold og «fast bopel»

Hensyn i vurderingen av fast bopel:

Folkeregistret i Norge? Er ektefelle og evt. barn her? Medlem i folketrygden?  
Betaler/har betalt skatt? Hvordan er bosituasjonen? Hvor lenge har oppholdet vart og er ment å vare? Hva er formålet med oppholdet? Hva er fremtidsplanene?

**Lovlig opphold men ikke fast bopel** = begrenset rett til sosiale tjenester i en nødsituasjon og til hjelp fra hjemlandet kan forventes, men har rett til råd og veiledning etter § 17

**Lovlig opphold og fast bopel** = Fulle rettigheter til sosiale tjenester som vurderes på vanlig måte



# Forskrift om sosiale tjenester for personer uten fast bopel i Norge

§ 1. Personer som har lovlig opphold, men ikke bopel i riket

§ 2. Personer som kan få statlig innkvartering

§ 3. Personer som er bosatt i en kommune som mottar integreringstilskudd

§ 4. Personer som ikke har lovlig opphold i riket

§ 5. Dokumentasjon av lovlig opphold





# § 1. Personer som har lovlig opphold, men ikke bopel i riket

- Gjelder turister og andre med kortvarig opphold som forutsettes å kunne forsørge seg selv
  - Omfatter personer som er innvilget opphold for et bestemt formål og av begrenset varighet, som for eksempel studie- eller au pair-tillatelse
- Rett til opplysning, råd og veiledning
- Rett til økonomisk stønad og midlertidig botilbud i en nødssituasjon
  - Til det kan forventes å få bistand fra kilder i hjemlandet
  - Etter dette, foreligger det ikke lenger rett – skal avslå





## § 2. Personer som kan få statlig innkvartering

Personer som har søkt om beskyttelse, og som er i, eller kan få statlig innkvartering, har ikke krav på individuelle tjenester etter loven, med unntak av opplysning, råd og veiledning.

Hvis en person med innvilget opphold i riket på eget initiativ flytter fra statlig innkvartering til en kommune og søker om sosiale tjenester, kan kommunen avslå søknaden med henvisning til det statlige tilbudet, med mindre dette er åpenbart urimelig.

1.2.2.5 § 2. Personer som kan få statlig innkvartering  
[Endret 7/15]



## § 3. Personer som er bosatt i en kommune som mottar integreringstilskudd

Personer som er bosatt i en kommune som mottar integreringstilskudd for vedkommende, har rett til tjenester i denne kommunen.

Flytter en person som nevnt i første ledd til en annen kommune, har vedkommende rett til tjenester der, dersom flyttingen er avtalt mellom de to kommunene.

Hvis flyttingen ikke er avtalt, kan tilflyttingskommunen avslå søknaden med henvisning til bosettingskommunens ansvar, med mindre dette er åpenbart urimelig.

1.2.2.6 § 3. Personer som er bosatt i en kommune som mottar integreringstilskudd

[Endret 6/13, 7/14, 7/20]



## § 4. Personer som ikke har lovlig opphold

- Gjelder personer som har tatt seg ulovlig inn i landet, eller fortsetter oppholdet etter utløpt oppholdstillatelse eller ved endelig avslag
- Rett til opplysning, råd og veiledning
- Hvis personen ikke har rett til statlig innkvartering:
  - Rett til økonomisk stønad og midlertidig botilbud i en nødssituasjon i en kort periode som hovedregel i form av rekvisisjon jf. § 21:
    - Til det kan forventes å være praktisk mulig å forlate landet
    - Legge raskeste bistandsalternativ til grunn
    - Etter dette, foreligger det ikke lenger rett – skal avslå



1.2.2.7 § 4. Personer som ikke har lovlig opphold i riket [Endret 6/13, 7/14, 7/15]



## § 5. Dokumentasjon av lovlig opphold

- NAV-kontoret kan kreve dokumentasjon på lovlig opphold
- Hva som kan kreves vil variere:
  - Nordiske borgere – ikke særskilt dokumentasjon
  - Tredjelandsborgere – oppholdstillatelse i pass eller vedtak
  - EØS-borgere – registreringsbeviset er en indikator

1.2.2.8 § 5. Dokumentasjon av lovlig opphold [Endret 6/13, 7/14, 2/18]

**NB!** Det er utlendingsmyndighetene som avgjør om en person har lovlig opphold, og som må vurdere om en oppholdstillatelse skal trekkes tilbake



## § 43. Innhenting av opplysninger

- Vurdere oppholdsstatus og «fast bopel» (dersom tvil)
- Kartlegge hjelpebehov,
- Taushetsplikten setter begrensninger jf. § 44
- NAV-kontoret kan kun unntaksvis røpe at en person mottar sosialhjelp

Dersom kontakt med politiet kun informerer om at henvendelsen gjelder en NAV-bruker, og ikke hvilke tjenester vedkommende mottar fra NAV-kontoret.







# Lovlig opphold for EØS-borgere – endring av praksis

- Det har vært utfordrende for NAV-kontor å få nødvendig opplysninger/dokumentasjon på lovlig opphold for EØS-borgere
- Utlendingsmyndighetene fører ikke kontroll med EØS-borgere etter første registrering, og det er EØS-borgeren selv som har plikt til å dokumentere fortsatt lovlig opphold.
- Det er de faktiske forhold som skal avgjøre om en EØS-borger har rett til opphold i Norge.
- NAV må ta stilling til om en EØS-borger har lovlig opphold før vurdering av rett til for eksempel arbeidsrettet oppfølging eller sosiale tjenester
- Den enkelte sektor som må ta stilling til om en EØS-borger fyller vilkårene om lovlig opphold i sitt regelverk.





# Refleksjonsoppgave EØS – borger

En EØS-borger begynte å jobbe i Norge i desember 2020. Han har registreringsbevis som arbeidstaker. Familien bor i hjemlandet. Han bor på brakke som arbeidsgiver leier ut. Han ble sagt opp og er arbeidsledig fra januar 2021. Han vil gjerne bo i Norge og finne seg ny jobb. Han har ikke rett til dagpenger og søker stønad til livsopphold etter sosialtjenesteloven.

- Har han fast bopel?
- Fullt eller begrensede rettigheter til sosiale tjenester?

